

การอิมโพรไวส์ของจอห์น โคลเทรน ในเพลง "Giant Steps" (John Coltrane Improvised Solo on "Giant Steps")

ดร.เด่น อยู่ประเสริฐ*

การอิมโพรไวส์ (Improvisation) ของจอห์น โคลเทรน (John Coltrane) ในเพลง "Giant Steps" นี้ได้ถอดจาก (Transcribed) การเล่นแซกโซโฟนของเขาในชุด Giant Steps (Atlantic Records 1311-2) เพลงในชุดนี้ได้ถูกบันทึกเสียงในวันที่ 4 และ 5 พฤษภาคม ค.ศ.1959 ซึ่งมีนักดนตรีแจ๊สที่ร่วมบรรเลงด้วยคือ ทอมมี่ ฟลานากัน (Tommy Flanagan) และ วินทอน เคลลี (Wynton Kelly) เล่นเปียโน พอล เชมเบอร์ (Paul Chambers) เล่นเบส อาร์ท เทเลอร์ (Art Taylor) และ จิมมี่ คอบ (Jimmy Cobb) เล่นกลอง เพลงส่วนใหญ่ในชุดนี้มีทางเดินคอร์ด (Chord Progression) ที่มีความซับซ้อนเป็นอย่างมาก

ประมาณ 1 ปีหลังจากจอห์น โคลเทรน ได้บันทึกเสียงเพลง "Giant Steps" ดอน ดีไมเคิล (Don DeMichael) ได้สัมภาษณ์ จอห์น โคลเทรน ในนิตยสารดาวนบีท (Downbeat) และถามถึงหลักการในการอิมโพรไวส์ของเขา จอห์น โคลเทรน ตอบว่า

"ผมขอยกตัวอย่างวิธีคิดของผม เช่น ในคอร์ด C7 ผมสามารถเล่นคอร์ด Eb7 ขึ้นไปหาคอร์ด F#7 และลงมาหาคอร์ด F ได้ วิธีการนี้ทำให้ผมสามารถเล่นคอร์ด 3 คอร์ดในเวลาเดียวกันได้" (แปลจากบทสัมภาษณ์ "Coltrane on Coltrane" นิตยสาร Downbeat ฉบับที่ 27 หน้า 27 วันที่ 29 กันยายน ค.ศ.1960)

จากบทสัมภาษณ์ที่น่าจะสรุปได้ว่า ในช่วงเวลานั้น จอห์น โคลเทรน ได้ให้ความสำคัญแก่การอิมโพรไวส์ในเชิงฮาร์โมนิก (Harmonically Based Improvisation) มากกว่าการอิมโพรไวส์ในเชิงเมโลดิก (Melodically Based Improvisation)

เพลง "Giant Steps" นี้เป็นบทประพันธ์ที่มีห้องอยู่ 16 ห้อง (16-bar composition) คอร์ดทั้งหมดในเพลงนี้ประกอบด้วยคอร์ดที่ ii, V, หรือ I ของกุญแจเสียง (Key) B, G, หรือ E-flat ใน 8 ห้องแรก คอร์ดย้ายบันไดเสียง (Modulates) ลง ชั้นคู่ 3 เมเจอร์ (Major Third) เกือบทุกห้อง แต่ใน 8 ห้องสุดท้าย คอร์ดย้ายบันไดเสียง ขึ้น ชั้นคู่ 3 เมเจอร์ ทุกๆ 2 ห้อง เพลงนี้เริ่มด้วยกุญแจเสียง B แต่จบลงที่กุญแจเสียง E-flat ในห้องที่ 15 หรือจาก 5 ชาร์ป ไป 3 แฟลต (5 sharps to 3 flats) นอกจากนั้นยังเปลี่ยนศูนย์กลางเสียง (Tonal Center) อย่างรวดเร็ว ด้วยความเร็วของเพลงที่โน้ตตัวขาวเท่ากับ 148 ต่อนาที (half note = 148) ทำให้เพลงนี้มีความยากในการอิมโพรไวส์เป็นอย่างมาก (ดูตัวอย่างที่ 1)

*คณบดี วิทยาลัยดนตรี

ตัวอย่างที่ 1 เพลง "Giant Steps" ประพันธ์โดย จอห์น โคลเทรน

The musical score for "Giant Steps" by John Coltrane is presented in four staves. The key signature is one sharp (F#). The chord symbols above the notes are as follows:

- Staff 1: B^Δ7, D⁷/A, G^Δ7, B^b7/F, E^bΔ⁷, Am⁷, D⁷
- Staff 2: 5 G^Δ7, B^b7/F, E^bΔ⁷, F[#]7/C[#], B^Δ7, Fm⁷, B^b7
- Staff 3: 9 E^bΔ⁷, Am⁷, D⁷, G^Δ7, C[#]m⁷, F[#]7
- Staff 4: 13 B^Δ7, Fm⁷, B^b7, E^bΔ⁷, C[#]m⁷, F[#]7

ความซับซ้อนของเพลง "Giant Steps" ในแง่ของเสียงประสาน บวกกับความเร็วของเพลง ทำให้จอห์น โคลเทรน เลือกที่จะใช้กลุ่มโน้ต (Melodic Patterns) จากคอร์ดนั้นๆ หรืออาร์เพจจีโอ (Arpeggio) เป็นหลักในการอิมโพรไวส์ จอห์น โคลเทรน เลือกใช้กลุ่มโน้ต 3 หรือ 4 ตัว (3- or 4-Note Groupings) จากคอร์ดและบันไดเสียงนั้นๆ ตัวอย่างของกลุ่มโน้ตที่แสดงให้เห็นถึงองค์ประกอบของคอร์ดอย่างชัดเจนที่พบมากคือ (โน้ต 7 ตัวในบันไดเสียงถูกแทนด้วยตัวเลข 1, 2, 3, 4, 5, 6, และ 7 ตามลำดับ ตัวเลข 8, 9, และ 10 หมายถึงเสียงที่ 1, 2, และ 3 ในช่วงคู่แปดบน (Octave) ตามลำดับ)

■ กลุ่มโน้ตขาขึ้น (Ascending Patterns) ได้แก่ 1-3-5 (คอร์ดพื้นฐาน), 5-8-10 (คอร์ดพื้นฐานพลิกกลับที่ 2), 1-3-5-7 (คอร์ดทบเจ็ด), 3-5-8-10 (คอร์ดพลิกกลับที่ 1), 3-5-7-9 (คอร์ดทบเก้า), และ 1-2-3-5 (คอร์ดพื้นฐานเพิ่มโน้ตตัวที่ 2) (ดูตัวอย่างที่ 5)

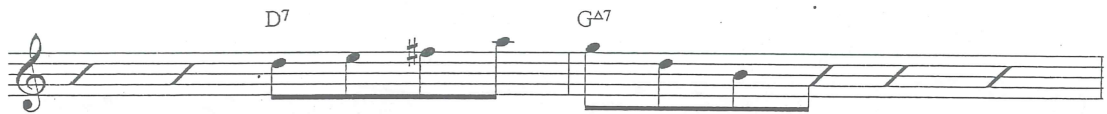
■ กลุ่มโน้ตขาลง (Descending Patterns) ได้แก่ 5-3-1 (คอร์ดพื้นฐาน), 5-3-1-7 (คอร์ดทบเจ็ดพลิกกลับที่ 3), 8-5-3-1 (คอร์ดพื้นฐาน), 7-5-3-1 (คอร์ดทบเจ็ด), และ 5-3-2-1 (คอร์ดพื้นฐานเพิ่มโน้ตตัวที่ 2) (ดูตัวอย่างที่ 5)

■ กลุ่มโน้ตผสมทั้งขาขึ้นและลง ได้แก่ 8-1-3-5 (คอร์ดพื้นฐาน) และ 10-5-8-10 (คอร์ดพื้นฐานพลิกกลับที่ 2) (ดูตัวอย่างที่ 5)

กลุ่มโน้ตที่พบมากที่สุดในการอิมโพรไวส์ของจอห์น โคลเทรน ในเพลงนี้ คือกลุ่มโน้ต 1-2-3-5 (ดูตัวอย่างที่ 5)

นอกจากนี้ จอห์น โคลเทรน ยังใช้ โมติฟ (Motive) ซ้ำๆ กันหลายครั้ง เช่นใน 2 ห้องแรกของเพลง เขาใช้กลุ่มโน้ตในตัวอย่างที่ 2 ซ้ำกันถึง 9 ครั้ง จากการอิมโพรไวส์ทั้งหมด 13 คอรัส (13 Choruses)

ตัวอย่างที่ 2 เพลง "Giant Steps" ห้องที่ 1 และ 2

ตัวอย่างที่ 5 การอิมโพรไวส์ของ จอห์น โคลเทรน ในเพลง "Giant Steps" 4 คอรัสแรก

♩ = 148

1 C#m7 F#7 **1** B[♭]A7 D7 G[♭]A7 B[♭]7 E[♭]Δ7 Am7 D7
 (1 3 5 7) (5 3 1) (1 2 3 5) (8 5 3 1) E[♭] Major Scale (5 3 1 7)

6 G[♭]A7 B[♭]7 E[♭]Δ7 F#7 B[♭]A7 Fm7 B[♭]7
 (3 5 8 10) (3 5 7 9) (1 2 3 5) B[♭] Bebop Scale

10 E[♭]Δ7 Am7 D7 G[♭]A7 C#m7 F#7
 G Major Scale (1 2 3 5) B Major Scale

14 B[♭]A7 Fm7 B[♭]7 E[♭]Δ7 C#m7 F#7
 (1 2 3 5) (1 2 3 5)

18 **2** B[♭]A7 D7 G[♭]A7 B[♭]7 E[♭]Δ7 Am7 D7
 (10 5 8 10) (5 3 2 1)

22 G[♭]A7 B[♭]7 E[♭]Δ7 F#7 B[♭]A7 Fm7 B[♭]7
 (5 8 10) (3 5 7 9) (1 2 3 5)

26 E[♭]Δ7 Am7 D7 G[♭]A7 C#m7 F#7
 (1 3 5)

30 B[♭]A7 Fm7 B[♭]7 E[♭]Δ7 C#m7 F#7
 (5 3 2 1) (1 3 5 7) (1 2 3 5)

34 **3** B^Δ7 D⁷ G^Δ7 B^b7 E^bΔ⁷ Am⁷ D⁷

(8 1 3 5) (1 2 3 5) (8 5 3 1) E^b Major Scale

38 G^Δ7 B^b7 E^bΔ⁷ F^Δ7 B^Δ7 Fm⁷ B^b7

(1 2 3 5)

42 E^bΔ⁷ Am⁷ D⁷ G^Δ7 C^Δm⁷ F^Δ7

E^b Major Scale (8 5 3 1)

46 B^Δ7 Fm⁷ B^b7 E^bΔ⁷ C^Δm⁷ F^Δ7

(1 2 3 5) (7 5 3 1) E^b Major Scale (1 2 3 5)

50 **4** B^Δ7 D⁷ G^Δ7 B^b7 E^bΔ⁷ Am⁷ D⁷

(5 8 10) (1 2 3 5) (8 5 3 1) E^b Major Scale

54 G^Δ7 B^b7 E^bΔ⁷ F^Δ7 B^Δ7 Fm⁷ B^b7

(3 5 7 9) (5 3 2 1 2 3 5) B^b Bebop Scale

58 E^bΔ⁷ Am⁷ D⁷ G^Δ7 C^Δm⁷ F^Δ7

(1 3 5 7)

62 B^Δ7 Fm⁷ B^b7 E^bΔ⁷

E^b Major Scale (1 2 3 5)

จากการวิเคราะห์การอิมโพรไวส์ของ จอห์น โคลเทรน ในเพลง "Giant Steps" นำจะสรุปได้ว่า จอห์น โคลเทรน รู้จักเพลง "Giant Steps" เป็นอย่างดี โดยการศึกษา และฝึกซ้อมด้วยการเล่นโน้ตจากคอร์ด และบันไดเสียงนั้นๆ คือ คอร์ดที่ ii, V, และ I ของกุญแจเสียง B, G, และ E-flat

การวิเคราะห์การอิมโพรไวส์จะทำให้ผู้ฝึกฝนดนตรีแจ๊สเข้าใจบทเพลงมากขึ้น แต่วิธีการที่ดีที่สุดที่จะอิมโพรไวส์ในเพลงนี้ (และเพลงอื่นๆ) ให้ดีได้คือการฝึกซ้อมอย่าง มีวินัยและมีระบบอย่างเช่น จอห์น โคลเทรน (ดู J.V. Thomas, *Chasin' the Trane: The Music and Mystique of John Coltrane* หน้า 101-103)

บทความนี้เป็นบทวิเคราะห์รูปแบบการอิมโพรไวส์ของ จอห์น โคลเทรน ส่วนหนึ่งเท่านั้น ผู้ที่สนใจดนตรีของ จอห์น โคลเทรน สามารถศึกษาเพิ่มเติมได้จาก David Baker's *The Jazz Style of John Coltrane: A Musical and Historical Perspective*

บรรณานุกรม

- เด่น อยู่ประเสริฐ. (2548). "Patterns in John Coltrane's Giant Steps" นิตยสารแจ๊สซัน ฉบับที่ 3.
- Baker, D. (1980). *The Jazz Style of John Coltrane: A Musical and Historical Perspective*. Miami: Studio 224.
- Coltrane, J. (1959). *Giant Steps*. (Sound Recording) Atlantic Records 1311-2.
- Coltrane, J., & DeMicheal, D. (1960). "Coltrane on Coltrane." *Downbeat* 27, p. 27.
- Reeves, S. (1989). *Creative Jazz Interpretation*. New Jersey: Printice Hall.
- Thomas, J.V. (1975). *Chasin' the Trane: The Music and Mystique of John Coltrane*. New York: Double Day & Co.
- Weiskopf, W., & Ricker, R. (1991). *Coltrane: A Player's Guide to His Harmony*. Indiana: Jamey Aebersold.